

Impulsen als voorbereiding op of om mee aan de slag te gaan rond het doorgeven van het vredeslicht

December 2021

Deze impulsen willen jullie een handreiking geven om aan de slag te gaan als voorbereiding op het doorgeven van het vredeslicht of het verwerken van het doorgeven van het vredeslicht.

Inhoudstafel

Groeiend licht	3
Situering impuls	3
Materiaal	3
Vorbereiding materiaal	3
Sleuteltaal	4
Opbouw kijktafel gedurende de weken van de advent	5
<i>Week 1</i>	5
<i>Week 2</i>	6
<i>Week 3</i>	7
<i>Week 4</i>	8
Een lichtje voor ... Een moment van bezinning	9
Vredesgeluid	10
Situering	10
Materiaal	10
Sleuteltaal	10
Hoe klinkt vrede?	11
Vredig moment - Bezinningsmoment	12
Het licht doorgeven aan anderen	15
Oudercontact	15
Samen vieren	16
<i>Cirkels van licht</i>	16
<i>Een boom vol wensen van licht</i>	16
Inspirerende tekst	17
Verrassend vreugdevol delen van het licht	19
Welkom	19
Getuigenissen	19
Een verrassend vreugdevol verhaal van hoop, vrede en dialoog	21
Delen van het licht en zegen over het licht	22

Groeiend licht

Situering impuls

Christenen vieren met Kerstmis de geboorte van Jezus. Jezus brengt het licht in de wereld: hij brengt de vrede, liefde en redding van God. Hij wil een licht zijn voor zij die het nodig hebben.

Tijdens de adventsperiode bouwen we samen met de leerlingen een kijktafeltje op. Elke week steken we een kaarsje meer aan. We laten het licht symbolisch groeien als een groei naar het feest van de geboorte van Jezus, het licht in de wereld. De leerlingen krijgen hierbij de kans om tot rust te komen en in stilte na te denken over de betekenis van de adventsperiode, voor zichzelf en voor anderen.

Ook de niet-christelijke leerlingen mogen op hun manier gedurende deze weken initiatieven nemen die ten goede komen aan anderen.

Materiaal

- Een lang roodfluwelen lint
- Een kaarsje op papier voor iedere leerling
- Drie paarse kaarsen , één rode kaars, één grotere witte kaars
Als je geen gekleurde kaarsen hebt kan je de kaars in een paars of rood glaasje plaatsen.
Scholen waar geen kaarsen mogen branden kunnen altijd kaarsjes op batterijen gebruiken.
- Afbeelding van een wijzende vinger
- Kerststalbeeldjes: Maria, Jozef, herders, drie Wijzen, pasgeboren Jezus in kribbe (eventueel ook: ezel, koe, schaap)
- Kaarsendover
- Theelichtjes (voor elke leerling), of verschillende zaklampen, kleine kaarsjes op batterijen
- Tafel
- Eventueel: een paars en wit doek, heb je geen gekleurde doeken laat de kinderen witte lakens kleuren met paarse verf.

Vorbereiding materiaal

Een lichtsnoer

Maak samen met de leerlingen een 'lichtsnoer'. Hiervoor heb je het volgende nodig: een lang rood fluwelen lint, gekleurd papier en lijm.

Iedere leerling maakt een kaars met een vlammetje. Op de kaars schrijven ze een woord dat hen doet denken aan 'licht'. Wat roept 'licht' bij hen op? De opgeschreven woorden kunnen zeer uiteenlopend zijn.

De kaarsjes worden daarna aan het rode lint vastgemaakt.

Sleuteltaal

- Licht, advent, Kerstmis, aftellen, geboorte, Christus, profeten, Maria en Jozef, herders, wijzen, uitkijken naar, licht doorgeven, licht zijn voor elkaar

Gebruik je dit als godsdienstles in de basisschool. Aan welke leerplandoelen werk je dan?

Kinderen verkennen Advent en Kerstmis als een groeien naar licht en leven.

- Het groeiende licht van de vier kaarsen zien als een groei naar het feest van de geboorte van Jezus, het Licht in de wereld.
- De vier adventskaarsen koppelen aan de vier zondagen voor Kerstmis.
- Jezus leren kennen als 'Licht voor de wereld' (via verhalen, kunstwerken, afbeeldingen).

Kinderen herkennen in profetische mensen het beeld van een God die met mensen begaan is.

- De profeten leren kennen als mensen die hun levenskeuze interpreteren als een ingaan op de roepstem van God.

Kinderen herkennen de symboliek van vuur in een aantal rituelen.

- De kans krijgen om in een klasritueel de symbolische betekenis van vuur in hun leven uit te drukken.

Kinderen kunnen zich bezinnen.

- Bijdragen tot sfeer, stilte, houdingen ... die bezinning mogelijk maken.

Kinderen waarderen elkaars wijze van bezinning of gebed.

- Waardering hebben voor mensen die stil worden en zich bezinnen.

Opbouw kijktafel gedurende de weken van de advent

Vertel aan de leerlingen dat jullie samen zullen aftellen naar Kerstmis. Elke nieuwe week van de advent zal een kijktafel verder worden opgebouwd en zal er een kaarsje meer worden aangestoken. Zo kan het licht stilaan groeien.

Volgens de traditie wordt er telkens op zondag een kaarsje meer aangestoken. In de klas kan dit natuurlijk ook op een andere dag, afhankelijk van de geplande lesmomenten.

Ga samen met de leerlingen op zoek naar een rustig plekje in de klas, waar de kijktafel gedurende de hele adventsperiode kan blijven staan.

Creëer een rustige sfeer en nodig de leerlingen uit om samen met jou de tafel in gereedheid te brengen.

Het is belangrijk dat de leerlingen zich niet verplicht voelen om bepaalde handelingen mee uit te voeren. Laat hen hierin steeds vrij. Natuurlijk mag je wel van alle leerlingen verwachten dat ze een rustige en respectvolle houding aannemen. Dit geldt voor het hele verdere verloop van het werken met de kijktafel.

Ga met de leerlingen rond de tafel staan.

Alle handelingen worden in kleur aangeduid. Heel het ritueel is gebaseerd op Godly Play.

Week 1

Leg een paars doek over de tafel. Leg het 'lichtsnoer' dat je op voorhand maakte met de kaarsen rond de tafel.

Vertel

Alles is veranderd. Het is nu de tijd van de kleur paars.

Paars is de kleur van koningen en koninginnen. Lang geleden mocht niemand paarse kleren dragen, alleen koninklijke mensen. Romeinse burgers konden een klein streepje paars dragen, meer niet. Paars is een ernstige kleur, die aanduidt dat er iets groots staat te gebeuren. Er gaat een Koning komen, maar niet het soort koning die mensen verwachten. Deze Koning heeft geen leger, geen groot huis en geen rijkdom. Deze Koning is een baby die geboren wordt in een stal.

Deze Koning die gekomen is, is nog altijd aan het komen. Dit is echt een mysterie en dus niet zo maar te vatten. Daarom is de tijd van de advent zo belangrijk. Soms lopen mensen door een mysterie en merken ze niet dat het er is. In deze tijd van het jaar zie je heel wat mensen druk rondlopen in de winkelcentra. Ze zoeken en kopen van alles en lopen zo voorbij aan het mysterie. Ze weten niet hoe ze zich moeten voorbereiden of misschien zijn ze het gewoon vergeten. De Kerk leerde lang geleden dat mensen een manier nodig hebben om zich klaar te maken om dichterbij het mysterie van Kerstmis te komen. Ze zetten hiervoor vier weken apart.

In deze periode kunnen we samen op weg gaan naar Bethlehem. We maken een reis en bereiden ons voor om misschien (als je wil) het mysterie van Kerstmis binnen te gaan. We gaan mee met de profeten, met de Heilige Familie, met de herders, de engelen,

de Wijzen en al de anderen en maken een reis die niet alleen toen gemaakt werd maar ook nu, vandaag.

Zet een eerste paarse kaars links op de tafel en steek de kaars aan. Leg een afbeelding van een wijzende vinger bij de kaars.

Profeten zijn mensen die dichtbij God komen, en God komt dichtbij hen, en daarom weten zij wat het belangrijkste is. Zij leidden de weg naar Bethlehem. Ze wisten niet precies wat daar zou gebeuren, maar ze wisten dat dat de plaats was.

De eerste zondag van de advent is het moment om de profeten te herdenken. Hier is de hand van de profeet, wijzend naar de weg naar Bethlehem. En zij laten ook ons de weg zien. Stop. Kijk. Let op. Iets ongelooflijks staat te gebeuren in Bethlehem.

Dit is het licht van de profeten. Laten we genieten van dat licht.

Doof , ‘verander’ het licht van de kaars met de kaarsendover.

Ik wil je iets heel vreemds en heel belangrijks laten zien. Ik wil je laten zien wat er gebeurt als het licht veranderd is. Mensen merken dit soms niet op. Ze zien dit over het hoofd.

Kijk. Zie je hoe de vlam nu alleen op deze plaats is? Het is hier. Als ik het licht verander, dan is het niet meer alleen op deze plaats. Je ziet het licht niet meer, maar het is hier.

Let op. Zie je het? Het is niet meer hier op deze plaats. Het spreidt zich uit, het wordt dunner en dunner als het de kamer vult met het licht van de profeten. Waar je in deze kamer ook naartoe gaat, je bent dicht bij de profeten.

Misschien staat er wel een profeet in deze kring. Jongens kunnen profeet zijn, en meisjes kunnen profeet zijn. Zij merken dingen op. Zij weten dingen.

Week 2

Zet een tweede paarse kaars op de tafel, naast de kaars van de profeten. Plaats ook de beeldjes van Maria en Jozef (eventueel ook een ezel) bij de kaars.

Vertel

Dit is de Heilige familie.

De Heilige Vader is op weg naar Bethlehem en wie wil, kan met hem mee.

Hier is moeder Maria. Hier is vader Jozef. Hier is de ezel.

Maria ging bijna een baby krijgen. Het is moeilijk om te wandelen wanneer je een kind moet krijgen. Op sommige momenten kon ze geen stap meer zetten. Dan ging ze op de ezel zitten. Het is ook moeilijk om op een ezel te rijden wanneer je een kind moet krijgen. Toen ze echt niet meer verder kon, stapte ze af en ging weer wandelend verder. De hele weg wandelde ze, zat ze op de ezel en wandelde ze. Zij moeten de laatste mensen op de weg naar Bethlehem zijn geweest die nacht.

Steek de twee kaarsen aan: de kaars van de profeten en de kaars van de Heilige familie.

Hier is het licht van de profeten. Hier is het licht van moeder Maria en vader Jozef, op hun weg naar Bethlehem.

Laten we genieten van dat licht.

Doof (verander) het licht van beide kaarsen met de kaarsendover.

Kijk nu. Ik ga het licht veranderen. Zie je hoe het licht van de profeten nu alleen op deze plaats is? Ik ga het licht veranderen zodat het overal is.

Zie je hoe het licht van moeder Maria en vader Jozef nu alleen op deze plaats is? Ik ga ook dit licht veranderen zodat het licht overal is.

Zie je hoe het licht niet verdwenen is? Het is veranderd. Het is niet meer op één plaats. Het spreidt zich uit, het wordt dunner en dunner als het de hele kamer vult met het licht van de profeten en het licht van moeder Maria en vader Jozef. Waar je in deze kamer ook naartoe gaat, je bent dicht bij hen.

Week 3

Zet een derde kaars op de tafel, maar neem nu een rode kaars. Plaats de beeldjes van de herders (eventueel ook een schaap) bij de kaars.

Vertel

Dit zijn de herders.

Op de derde zondag van de advent worden de herders herdacht die in de velden rond Bethlehem hun schapen aan het hoeden waren. Ze probeerden wakker te blijven om hun schapen te beschermen tegen de wolven. Plots was er zoveel licht aan de hemel dat het pijn deed aan hun ogen.

De herders waren bang. Hun hart bonste zo hard. Naast het bonzen van hun hart dachten ze ook een lied te horen dat uit de hemel kwam. Ook dat maakte hen bang, tot ze de woorden van het lied konden horen. Het waren de engelen die aan het zingen waren. "Wees niet bang." Engelen zeggen dit vaker omdat het eng kan zijn wanneer een boodschapper van God naar je toe komt.

Het lied van de engelen klonk zo: "Wees niet bang. Wij brengen je een boodschap van grote vreugde, vrede op aarde en het goede voor iedereen. Een kind is geboren. Ga. Snel. Ga naar Bethlehem om het kind te zien dat alles zal veranderen."

Steek de drie kaarsen aan: de kaars van de profeten, de kaars van de Heilige familie en de kaars van de herders.

Hier is de kaars van de profeten. Dit is de kaars van de heilige familie. Hier is de kaars van de herders.

Kijk, er is iets bijzonders aan de derde kaars. Deze kaars heeft de kleur van rozen. Dit is om ons opnieuw te laten terugdenken aan de grote vreugde waarover de engelen zongen. Op deze zondag is het tijd voor een kleine viering!

Er is nog iets anders aan de kleur van rozen. Het is ook één van de kleuren van moeder Maria. We denken nog eens terug aan haar, want zonder de moeder Maria zou er geen baby zijn.

Laten we genieten van het licht.

Doof (verander) het licht van de drie kaarsen met de kaarsendover.

Nu ga ik het licht veranderen. Zie je hoe het licht van de profeten op één plaats is? Dat is handig. Het helpt ons om het licht te zien.

Nu is het licht veranderd. En het licht dat juist op één plaats was, verspreidt zich nu. Hoe meer het zich verspreidt, hoe onzichtbaarder het wordt. Dadelijk zal het de hele ruimte vullen.

Hier is het licht van de Heilige familie. Het is gemakkelijk te zien wanneer het op één plaats is. Kijk nu. Ik ga het licht veranderen. Ook dit licht verspreidt zich. Zie je figuren in de rook? Kijk maar hoe het verandert. Kijk hoe het zich verspreidt en de hele kamer vult. Het is niet omdat het moeilijk te zien is dat het er niet meer is.

En hier is opnieuw het licht van de herders en moeder Maria. Ik ga het licht veranderen. Zie je hoe het op één plaats is? Nu kan het naar overal gaan. Het vult de kamer met de herders en het mengt zich met de Heilige familie en de profeten. Waar je vandaag ook gaat in deze kamer, zij zullen er zijn.

Week 4

Zet een vierde kaars op de tafel. Gebruik opnieuw een paarse kaars. Plaats de beeldjes van de Wijzen bij de kaars.

Vertel

Dit zijn de wijze mannen.

Op de vierde zondag van de advent herdenken we de drie koningen, de magiërs, de wijze mannen. Zij kwamen van ver uit het Oosten, en zij waren zo wijs dat de mensen dachten dat zij magisch waren. Eigenlijk komt ons woord 'magisch' van hoe zij in hun eigen taal werden genoemd, 'de Magiërs'.

Van alle dingen dat zij wisten, wisten zij het meest over de sterren. Zij wisten waar elke ster zich op elk moment van het jaar bevond, zodat zij de mensen konden vertellen wanneer het tijd was om te zaaien, of wanneer zij een reis op de oceaan per boot konden maken, of de hoge bergvalleien konden passeren als de sneeuw niet te diep was.

Plots zagen zij een fonkelende ster. De ster stond niet op één van hun kaarten. De ster ging waar ze wilde gaan. De magiërs besloten om de fonkelende ster te volgen om te kijken waar de ster heen zou gaan. Ze wilden te weten komen wat de ster hen wilde tonen.

Ze volgden de ster helemaal tot in Bethlehem, maar zij kwamen van zo ver. De baby was al geboren toen ze in Bethlehem aankwamen. Het lijkt wel alsof ze altijd laat zijn. Elk jaar zijn zij laat. Normaal gezien zijn zij er niet voor 6 januari. Maar toch worden ze herdacht want ook zij zijn op weg naar Bethlehem.

Steek de vier kaarsen aan: de kaars van de profeten, de kaars van de Heilige familie, de kaars van de herders en de kaars van de Wijzen.

Hier is de kaars voor de profeten. Dit is de kaars van de Heilige familie. Hier is de kaars van de herders. Hier is de kaars van de wijze mannen.

Laten we genieten van het licht.

Leg aan het uiteinde(rechts) van de tafel een wit doek over het paarse doek.

Kijk! Alles verandert wanneer je bij het mysterie van Kerstmis komt. Het wordt de kleur van een echt feest.

Dit is wanneer de baby is geboren, de baby op wie christenen hebben gewacht.

Zet de kribbe met de pasgeboren Jezus (eventueel ook een koe) op het witte doek.

Hier is het Christus kind, het mysterie van Kerstmis. Het is fantastisch.

Van alle wezens die daar waren die nacht, was het misschien wel de oude koe die het meest verrast was. Toen de oude koe die ochtend naar de voederbak ging om wat te eten, vond hij daar een baby, liggend in de kribbe. Iemand had een zacht deken over het stro gelegd. De kribbe was een bed geworden. Het enige wat de oude koe kon doen, was naar de baby met de grote bruine ogen kijken en kijken.

Zet de grote witte kaars op het witte doek, naast de andere vier kaarsen. Steek alle kaarsen aan.

Wacht. Er ontbreekt iets! Ik vraag me af wat het zou kunnen zijn. Dit is de kaars van Christus.

Laat ons ook genieten van dit licht.

Doof (verander) het licht van de vijf kaarsen met de kaarsendover.

Kijk nu. Ik ga het licht veranderen.

Ik ga nu het licht van de kaars van Christus veranderen. Ook dit licht verspreidt zich en vult de kamer. Als het zich verspreidt, wordt het steeds dunner en dunner tot je het niet meer ziet. Dat betekent niet dat het er niet meer is. Het betekent alleen dat je het niet meer kunt zien. Je kan nog steeds het licht van Kerstmis voelen. Het vult de kamer met de profeten, de Heilige familie, de herders en de drie Wijzen. Je kan dicht bij hen zijn, waar je ook gaat.

Een lichtje voor ... Een moment van bezinning

- Ga met de leerlingen in een kring zitten en creëer een rustige sfeer.
- Geef elke leerling een theelichtje.
- Vraag de leerlingen voor wie zij een lichtje willen aansteken.
- De leerlingen die willen, mogen om de beurt hun kaarsje aansteken en daarbij vertellen voor wie het kaarsje is bedoeld.
- Maak het even stil.
- Geef daarna de kaarsendover rond in de kring. De leerlingen krijgen nu ook de kans om hun eigen kaarsje te 'veranderen'.

- Kijk met de leerlingen hoe de lichtjes nu niet meer op één plaats zijn, maar hoe ze zich verspreiden in de ruimte. De lichtjes kunnen zich nu mengen met het licht van de profeten, de Heilige familie, de herders, de Wijzen en Christus.

Vredesgeluid

Situering

Vrede dat zijn niet altijd woorden, of beelden. Vrede kan ook vorm krijgen in muziek! En zo kan je vrede scheppen waar dan ook.

In deze bijdrage krijgt 'vrede' muzische klanken. De kinderen kunnen zich helemaal uitleven in een les vol muziek.

Door het werken met klanken bij een thema als vrede, kun je later dezelfde vredestrilling oproepen in je klas. Deze impuls werkt niet met 'praten over', maar met voelen en doen!

Materiaal

- Indien nodig als verkenning: een aantal foto's die bij (geen) vrede horen. Zie bijlage onder.
- Allerlei instrumentjes (belletjes, trom, triangel, schudeitjes...)
- Een zak (led)kaarsjes, of lucifers en klei.

Sleuteltaal

Lief zijn voor elkaar, vrede, ruzie, oorlog, het goede doen, verbondenheid

Als je dit in de godsdienstles doet, aan welke doelen werk je?

Kleuters

D Verkennen van de geloofstaal en groeien in symboolgevoeligheid

Eerste graad

Kinderen verkennen het goede in verschillende vormen

- in hun eigen leven en hun leefwereld het goede op het spoor komen, bv thuis, op school, in de straat, in de krant, op tv, op vakantie, in handelingen van mensen.
- verder ingaan op de manier waarop mensen het goede beleven, via de manier waarop zij dit uitdrukken in verhalen of kunstwerken (muziek in dit geval).
- vreugde om het leven en de Schepping

Je kunt aanbrengen wat vrede is door een **prent** over vrede (en eventueel ook niet-vrede) te tonen en ze kort te vergelijken en te bespreken. Hier vind je alvast enkele afbeeldingen.

<https://www.kuleuven.be/thomas/uploads/file/basisonderwijs/lesimpulsen/oorlogenvrede.pdf>

Je kunt ook prenten van Jezus, Boeddha... kiezen voor de oudere leerlingen.

Kunnen zij deze figuren met vrede associëren?

Laat de leerlingen de prenten op de juiste plaats hangen

(maak een hoekje 'vrede' en een hoekje 'geen vrede').

- Waarom hoort die foto bij vrede (of niet)?
(Laat de andere kinderen meekijken en verbeteren indien nodig.)
- Wanneer is er vrede in de klas?

Hoe klinkt vrede?

Als de kinderen vertrouwd zijn met het begrip vrede, is het leuk om onmiddellijk te starten met dit item!

Laat de leerlingen nu **geluid maken** bij zowel 'vrede' als 'geen vrede'. Laat hen experimenteren. Laat hen luisteren naar de anderen. Wat vinden zij (het meest) bij vrede passen?

Je kunt **beginnen met het maken van geluid bij de afzonderlijke foto's**, voor je tot een algemeen geluid komt. Neem hier jullie tijd voor.

Nadenken hoeft niet, gewoon voelen wat jullie voelen bij de foto en dan vanuit dat gevoel een geluid maken.

Nogmaals: neem jullie tijd. Voor sommige leerlingen zal dit heel gemakkelijk gaan, anderen hebben wat meer tijd nodig om bij hun gevoel te komen en dit om te zetten in een klank.

- Je kunt werken met de stem en/of instrumenten. In dat laatste geval zorg je ervoor dat ieder kind een instrumentje ter beschikking heeft. In een (eerdere) verkenning kun je alle instrumenten eerst eens overlopen en de kinderen laten kiezen door welk instrument ze zich het meest aangesproken voelen.
- Je kunt individueel, in kleinere groepjes werken of met de hele klas samen werken.
- Laat hen experimenteren én voor een muzikaal moment zorgen.

Hoe klinkt vrede? (= Rust, mekaar graag zien, lief zijn, goed overleggen, dialoog...)?

Hoe klinkt het tegenovergestelde van vrede (oorlog, ruzie, haat, boos ...)?

Je kunt afsluiten door zelf (klassieke) muziek te laten horen die jij associeert met vrede of oorlog.

- Welke muziek zou vrede in de klas kunnen brengen?
- Zouden we de muziek wat kunnen nabootsen met onze instrumenten?
(Probeer zachtjes mee te spelen met de muziek).

Voorbeelden onrustige muziek, chaos: Duivelstrillersonate van Tartini, orgelmuziek van Franz Liszt...

Voorbeelden vredige, harmonieuze muziek: *Canon in D van Pachelbell, de meeste muziek van Bach...*

Vredig moment - Bezinningsmoment

Laat de dingen die je doet voor zich spreken deze keer.

Hou het simpel en zet de beleving - niet het nadenken - op de eerste plaats.

Iedereen behoudt zijn instrumentje.

1. Ga in een kringetje - bij de vredesprenten en -foto's - zitten. Kinderen die willen mogen hun ogen sluiten.
2. Zet de rustige muziek nog eens op en/of laat eventueel kinderen rustig muziek maken met hun instrumentje.
3. Vertel dat jullie een vrede-momentje houden.
4. Tekstjes die je kunt lezen, kies wat past voor jullie. Met de kinderen van de eerste graad kun je een gebedje of een bezinning maken. Laat je dan inspireren door de vredesgebeden op de volgende bladzijde. Je kunt ze ook gebruiken om de lessen mee te starten in deze tijd van het jaar (of rond Kerstmis).
5. Vrede wensen: Laat alle kinderen elkaar speels 'vrede' wensen, doe dit zelf voor, verwijst eventueel naar dat moment in de kerk waarop mensen elkaar elke week de vrede wensen. Vertel hoe dat gebeurt: ze geven elkaar een hand of een kus, soms zelfs een kleine knuffel en zeggen: ik wens je de vrede (van God).
6. Terwijl een vredig lied speelt (rond Kerst bv. *Vrede op aarde aan alle mensen*), steek je de kaarsjes aan (oudere kinderen kun je eerst de theelichtjes in de vorm van het woord vrede laten zetten, of lucifers in kleiletters 'VREDE' laten zetten, dat geeft een magisch effect, maar let wel op met de brandveiligheid als je de lucifers aansteekt - dit doe je beter buiten.)

Vertel dat telkens jullie deze muziek horen, er een golf van vrede door de klas kan gaan, net zoals nu.

Grote vrede begint klein

Als grote mensen
vrede wensen
is dat vaak niet echt
Na de handdruk
en de glimlach
gaan ze door met hun gevecht

Als kleine mensen
vrede wensen
zijn ze opgelucht en blij
Een schouderklop
een lief gebaar
de ruzie is voorbij

Als alle groten
waar dan ook
denken in het klein
dan zal de wereld
waarop wij leven
een betere wereld zijn

(Bart Demyttenaere)

Laat vrede heersen waar er oorlog woedt,
laat er liefde zijn waar haat is,
laat er vreugde zijn waar droefheid is,
laat er hoop zijn waar geleden wordt

(Volkswijsheid)

Dank je dat je onze Vader bent,
en dat wij jouw kinderen zijn.
Dank je dat wij hierdoor broeders en zusters zijn.
maar help ons van de anderen te houden als van familie,
en geen ruzie te maken zoals je met familie weleens doet!
(Jamie, 9 jaar)

Vader God,
De mensen vechten.
Laat hen alsjeblieft ophouden
met ruzie maken.
Help hen aardig te zijn.

(Emily, 6 jaar)

Alsjeblieft, Heer,
 breng vrede, liefde en genegenheid
 waar er oorlog is en gevochten wordt,
 waar er pijn en lijden is,
 waar er gekwetsten zijn
 en waar er gehuild wordt.

(Jonathan Williams)

Laat me lieve en mooie woorden gebruiken
 die jij graag hoort, God.
 Geen woorden die brutaal, stout, dom of onaardig zijn.

(Jan Godfrey)

Wanneer er een vredesgeluid nodig is...

Jullie vredesgeluid kunnen jullie bij wijze van ritueel elke dag, of elke dag dat er godsdienstles is, herhalen. bijvoorbeeld bij het onthaalmoment of 's avonds in de kring om de dag af te sluiten.

Als je een gebedsdoobbelsteen (waarmee mag gegooid worden om te zien of jullie een gebedje doen, een minuut stilte, een liedje...) gebruikt, kan het spelen van de muziek op één van de zijden staan.

Herhaal jullie geluid of de muziek in ieder geval regelmatig bij wijze van ritueel. Kinderen kunnen hun vredesklanken, of hoe vrede klinkt natuurlijk nog aanpassen. Doe het bijvoorbeeld na het bespreken van een ruzie in de klas. Of bij het herhalen van klasregels.

De klank roept de trilling en het gevoel terug op zonder dat je er veel voor hoeft te doen. Het werkt anders dan het 'praten over'.

Zo kunnen de kinderen in crisissituaties of moeilijker momenten van onvrede terug tot zichzelf komen en leren ze hoe dit werkt en hoe ze het zich eigen kunnen maken. Vrede werkt door, ook na september/de vredesweek/Kerstmis!

Voelen de kinderen soms zelf aan wanneer er nood is aan de vredesmuziek? Dan zijn ze gegroeid! (Deze impuls is natuurlijk net zoals alle andere, eentje die sommige kinderen meer zal triggeren dan andere.)

Het licht doorgeven aan anderen

Oudercontact

Aan het einde van het eerste trimester houden vele scholen oudercontact.

Zou het niet hoopvol zijn om tijdens dit contact **extra zorg** te dragen voor de **dialogoog met ouders**.

- Welke **boodschap** breng ik hen?
Mag het een boodschap van hoop zijn?
Wat kan de leerling al allemaal, maar we zijn er **'not yet'**.
Er is nog **mogelijkheid tot groei**.
- Welke vraag of **bekommernis** heeft de ouder?
Is er plaats voor **dialogoog**?
Wat heeft de ouder te vertellen?
Misschien hebben zij ook een boodschap te vertellen over hun kind.

In tijden van corona kan je dit meegeven via de leerling.

- Bied de ouder een kaarsje en een kaartje aan (papier/theelichtje). Vraag hen om een boodschap van hoop neer te schrijven op dit kaartje ter attentie van de school, de leerlingen, de ouders, de samenleving, de wereld.
- Nodig hen uit om deze boodschap in de kerstboom (bijvoorbeeld in de hal van de school) te hangen.
- Deze boodschappen van hoop kan je bijvoorbeeld tijdens de kerstviering in de laatste week voor de kerstvakantie als voorbede bidden.

Samen vieren

Nodig ouders en sympathisanten uit om het doorgeven van het licht samen te vieren.

*(in deze tijd van corona kan je de kaarsjes mee naar huis geven en de kinderen het ritueel thuis laten herhalen met hun ouders, grootouders, ...
Vergeet ook je personeel, onderhoudspersoneel en vrijwilligers niet!)*

Cirkels van licht

- Geef iedereen een theelichtje of kaarsje.
- Maak per klas een kring op de speelplaats met leerlingen.
Laat per klas 2 leerlingen hun kaars aansteken aan het vredeslicht
- Zij kunnen dan het licht in hun cirkel doorgeven: eentje start naar links, de andere naar rechts. Op die manier ontmoeten de lichtjes elkaar.
- Op het moment dat alle kaarsjes branden kunnen intenties gelezen worden.
- Deze intenties kan je door leerlingen, leerkrachten, ouders en anderen in een urne laten leggen. Trek er enkele uit en lees ze voor. Telkens afgewisseld met een kort refrein of geluidsfragment.

Een boom vol wensen van licht

- Plaats op je speelplaats of op een centrale plaats een boom (kerstboom, enkele kale takken, ...)
- Nodig je leerlingen, leerkrachten, ouders, ... uit om op een kaartje een hoopvolle boodschap te schrijven.
- Deze kaartjes kan je in de boom hangen. Wanneer de kinderen de kerstvakantie inzetten deel je de kaartjes terug uit. Zo heeft een ieder een mooie wens. Zo verspreid je ook het kerstlicht.
- *(In deze tijd van corona kan je de boom met wensen ook digitaal verspreiden op je website)*
- Sluit af met een gezellig samenzijn in je klasbubbel (of thuis) om het doorgeven van het licht te vieren.

Voorbeelden van kaartjes kan je bekijken en downloaden via deze [link](#).

Inspirerende tekst

Binnenste Buiten

In het donkerste van de dagen
gaat de woonkamer binnenste buiten.
De rolluiken blijven omhoog,
De gordijnen open en voor het raam
de lichtjes van de kerst,
lichtjes naar buiten,
tot in de voortuin als het kan,
zelfs lichtjes in de bomen.

Een oude droom wordt wakker in ons hart.
Zo zou de wereld kunnen zijn:
één woonkamer vol sfeer.
De straat wordt speels en licht:
herbergzaam voor iedereen,
een droom van een wereld,
een warme thuis voor elke mens,
veilig en geborgen.

Dat is advent:
dromen en verwachten,
ook in het donkerste van de dagen.
Dat in onze wereld
elke mens een sleutel in zijn zak mag vinden,
en thuis kan komen,
de zekerheid mag hebben van een plek
waar het licht is
en waar de warmte hem tegemoetkomt.

Laat de lichtjes van advent
Die onze straten sieren,
de knipperlichtjes zijn
die ons alarmeren en zeggen
dat er mensen zijn
die niet menselijk behuisd zijn,
die uitgemolken worden
en de helft van hun leefloon moeten afgeven
om te mogen wonen in een krot.
De lichtjes van advent
mogen van binnen naar buiten
als ook ons hart maar
binnenste buiten wordt gekeerd.

(uit Manu Verhulst, Op de golfslag van de Geest)

De foto's kan je bekijken en downloaden via deze [link](#).

A Touch of Hope (door Teughels Gitte)

Voor deze foto ben ik er samen met mijn zus op uit getrokken in het dorp waar we wonen. We wandelden in het zonnetje naar een verlaten kasteeltje en toen we er aankwamen had ik mijn fototoestel reeds bij de hand. Het was zeer mooi: een donkere omgeving met een kasteeltje op de achtergrond, afgedekt met boomtakken, en in het midden een kleine lichtinval. Ik vertelde mijn zus dat ze op een rustig tempo naar het kasteel toe moest lopen. Wanneer ze net in "contact" kwam met de lichtinval, dus van de schaduw in het licht kwam, nam ik de foto. Ik deed het enkele keren over maar de eerste bleek, zoals ze zeggen, de beste te zijn.

Deze foto vertelt mij wat 'hoop' voor mij betekent.

Ik zie 'hoop' als een soort van lichtinval in iemand zijn leven. Wanneer iemand een hoop koestert interpreteer ik dit als de nood om een donker deeltje van zijn leven kleur of licht in te blazen.

Lichtwens

Een kaarsje aansteken, een oud gebaar.

Een gebaar waarin warmte en licht gebundeld worden, dat velen weer moed geeft om vol te houden, om te blijven geloven. Deze foto is genomen op een plaats waar veel mensen hun hoop uiten in dat kleine gebaar. De symbolische daad verenigt mensen in hun verwachtingen, in hun hoop. De kleine kaars schenkt licht dat ons beschermt tegen donkere apathie, warmte die ons behoedt voor koude wanhoop.

Het zonlicht dat de donkere grot binnen schijnt en op de kaarsen valt, maakt het hoopvolle wit van de brandende wensen nog intenser...

Ann De Herdt

Deze foto's komen uit de Fotowedstrijd 'Imagine Hope' ten voordele van het zuster Jeanne Devos fonds voor kinderrechten van de K.U.Leuven.

Tentoonstelling 20 beste werken te huur voor € 40,00 per week, zie www.lessius.eu/imaginehope

Yad Vashem - Museum van de Holocaust

Foto van het nieuwe Museum van de Geschiedenis van de Holocaust. Het museum bestaat uit een betonnen structuur, zonder enige verdere opmaak, in de vorm van een prisma. Het licht komt binnen via uitsparingen in het dak en een uitzicht over Jeruzalem.

Bron: <https://www.kuleuven.be/thomas/page/fotodatabank/view/26650/>

Nog meer foto's in thema 'licht' zijn te vinden op de [Thomaswebsite](#) bij 'foto's - licht'.

Verrassend vreugdevol delen van het licht

Welkom

Voorganger

Vandaag willen we het vredeslicht doorgeven. Het vredeslicht wil overal ter wereld licht, hoop en warmte uitdragen naar alle hoeken van de wereld.

Het vredeslicht vertrekt vanuit Bethlehem, een multiculturele stad waar verschillende culturen en volkeren proberen samen te leven? Vaak loert in deze stad en op vele andere plaatsen in de wereld de kans op conflict om de hoek. Daarom is deze boodschap van vrede van groot belang.

Het verspreiden van het vredeslicht wil mensen overal ter wereld uitnodigen om met een open blik te leren om samen te leven en te leren met elkaar.

Het vredeslicht wil mensen van elk systeem, religie of politiek strekking die de fundamentele rechten van de mens respecteert uitnodigen tot verbinding. We zijn met elkaar en wij (er) voor elkaar. We hebben elkaar nodig. Dit vinden we terug in de filosofie van Ubuntu.

Voorganger

In deze donkere tijden bereiden de christenen zich voor op Kerstmis, ze kijken uit naar de geboorte van Jezus. Vier weken lang ontsteken ze iedere zondag een kaars aan de adventskrans. Het licht groeit in de duisternis.

Luisteren we naar een getuigenis van mensen die het licht van Jezus mochten ontvangen en doorgeven.

(naar de tekst uit Lichtjes, slingers en verhalen p. 45-49; NZV uitgeverij Hilversum)

Getuigenissen

Gast 1

Ik kom van Kana, van het feest, twee mensen gingen trouwen.
Ik speelde daar en zong het meest, totdat ik op moest houden.
De wijn was op en niemand had nog geld om bij te kopen.
Maar Jezus kwam en maakte wijn.
Het was niet afgelopen.
Wij vieren omdat Jezus in de wereld is gekomen.
Wij vieren om het licht dat Hij steeds is geweest.

Gast 2

Ik ben een wijze en ik weet van alles over alles.
En ik vertel je wat ik deed.
Ik volgde een ster die aan de hemel stond.
Ik reisde lang op mijn kameel naar Bethlehem in Judea.
Ik vond een koningskind in een stal bij Jozef en Maria.
Wij vieren omdat Jezus in de wereld is gekomen.
Wij vieren om het licht dat Hij steeds is geweest.

Gast 3

Ik ben een herder en heel arm.
Ik pas 's nachts op de schapen.
Eens was het donker en nog warm, ik lag al haast te slapen.
Toen zag ik een ster en hoorde engelenkoren.
Voor de armen in het land was de Redder geboren.
Wij vieren omdat Jezus in de wereld is gekomen.
Wij vieren om het licht dat Hij steeds is geweest.

Gast 4

Ik was een verlamde man, ze moesten mij steeds dragen.
Tot ik door 't dak bij Jezus kwam.
Nu dans ik alle dagen.
Is 't gek dat zieke mensen graag bij Jezus wilde wezen?
Hij gaf de mensen nieuwe moed.
Hij kon ze genezen.
Wij vieren omdat Jezus in de wereld is gekomen.
Wij vieren om het licht dat Hij steeds is geweest.

Gast 5

Ik had jarenlang gespaard om iets aan hem te geven.
't Geheimpje had ik goed bewaard.
Ik moest een beetje beven.
Ik hield van Jezus, heel erg veel en bracht zoete geuren.
Hij vond het fijn dat ik dat deed. Hij liet het zo gebeuren.
Wij vieren omdat Jezus in de wereld is gekomen.
Wij vieren om het licht dat Hij steeds is geweest.

Gast 6

Jezus kwam in ons dorp voorbij.
Vijfduizend man ging luisteren.
Toen het avond werd hoorden wij de mensen droevig fluisteren.

We moeten gaan, 't is etenstijd.
 Maar Jezus gaf ons eten.
 Hij leerde ons te delen door elkaar niet te vergeten.
 Wij vieren omdat Jezus in de wereld is gekomen.
 Wij vieren om het licht dat Hij steeds is geweest.

Een verrassend vreugdevol verhaal van hoop, vrede en dialoog

Voorganger

Luisteren we naar een verhaal van licht en hoop, over vrede en dialoog, een verhaal van 800 jaar geleden, maar nog steeds een grote inspiratie voor de wereld van vandaag.

De ontmoeting van Franciscus en de Sultan.

In de stad Gubbio leefde een roofzuchtige wolf. Hij doodde hun schapen en koeien, hij viel zelfs mensen aan. De mensen leefden voortdurend in angst. De bewoners klaagden over hem tegen Franciscus.

Franciscus beloofde om met de wolf te gaan praten. God wil dat alle schepselen in vrede samenleven, was zijn motto. Hij ging met de wolf praten in Gods naam.

‘Broeder wolf, je gaat mij geen pijn doen, en je zult nooit meer een mens of een dier pijn doen. God vindt het niet goed dat je de schepping kwaad doet.’ De wolf boog zijn kop, alsof hij het begreep. ‘Vandaag moet je vrede sluiten met de mensen van Gubbio. Ik weet dat je boze dingen deed omdat je honger had. De mensen zullen je vergeven, en ik zal hun zeggen dat ze jou de rest van je leven iedere dag te eten moeten geven. Dan hoef je nooit meer te doden.’ De wolf leefde in vrede met de mensen van het dorp.

Er kwam een andere wolf die veel roofzuchtiger was: oorlog. Ridders uit heel christelijk Europa gingen vechten in het Midden-Oosten. Ze probeerden de moslims te verdrijven uit het geboorteland van Jezus. Maar eigenlijk gingen veel ridders alleen maar voor het avontuur - om te plunderen, te martelen, te doden.

‘Deze kruistocht is niet heilig’, zei Franciscus. ‘Mensen, gemaakt naar Gods beeld en gelijkenis, mogen elkaar nooit doden. Ik ga naar de vijand, het volk van de Saracenen, en vertel hun voer de ware vrede van Christus.’

‘Nee!’, waarschuwde kardinaal Pelagio hem. ‘Ze zullen je doden! De sultan betaalt zijn soldaten heel veel geld voor de hoofden van christenen.’

‘Ik ben een ridder van Christus,’ zei Franciscus, ‘ik strijd voor vrede met de wapens van liefde en waarheid.’

Per schip vertrok hij naar Egypte, samen met broer Illuminatio. Ze trokken meteen naar het kamp van de vijand. Maar plotseling sprongen soldaten van de sultan hun op de nek. Ze sloegen hen, bonden hen vast en sleepten hen voor de sultan Malik-al-Kamil.

‘Waarom bent u hier?’, vroeg de sultan.

‘Om u te vertellen over de liefde van Christus’, antwoordde Franciscus.

Malik-al-Kamil en Franciscus werden spoedig vrienden. Ze hielden ervan samen over God te praten.

‘Hoe kan ik zeker weten dat uw woorden de waarheid zijn?’ vroeg de sultan hem.

‘Om dat te bewijzen zal ik door vuur lopen’, stelde Franciscus voor. ‘Als ik het overleef weet u dat u Gods woord hebt gehoord.’

‘Zo’n proef kan ik niet goedkeuren’, zei Malik-al-Kamil. ‘Maar u moet me vaak komen opzoeken. En omdat u een heilig man bent, vraag ik u voor mij te bidden dat ik Gods wil mag kennen.’ Malik-al-Kamil zorgde ervoor dat Franciscus een veilige terugreis kreeg. Hij gaf hem ook een bijzonder cadeau, een hoorn, die Franciscus voortaan gebruikte om mensen samen te roepen wanneer hij ging preken. De moslims bliezen op zo’n hoorn wanneer ze samen gingen bidden. Franciscus was de enige ridder die eigenhandig probeerde de oorlog te laten ophouden door met de vijand te praten in plaats van ertegen te vechten.

Delen van het licht en zegen over het licht

Voorganger

Met vrede gegroet en gezegend met licht!

Voor wie zoeken in de stilte naar een vuur voor hart en handen.

Met vrede gegroet en gezegend met licht!

Voor wie zingen op Gods adem van de hoop die niet zal doven.

Met vrede gegroet en gezegend met licht!

Voor wie roepen om vrede, van gerechtigheid dromen.

Met vrede gegroet en gezegend met licht!

Voor wie wachten in vertrouwen dat de liefde zal blijven.

Met vrede gegroet en gezegend met licht!

Het licht van Gods ogen gaat over u op!

De zon van zijn vrede als een nieuwe dag.

*Per rij komen 2 personen naar voor en steken hun kaars aan.
We steken aan het vredeslicht onze kaars aan
en geven het licht door aan elkaar.*

Telkens we het licht doorgeven zeggen we: **Met vrede gegroet en gezegend met licht!**